

Sundbyberg 30 nov 2012

Dnr:
A2012/4711/SF

Vår referens:
Mikael Klein

Mottagare:

Socialdepartementet

Remissvar: Harmoniserat inkomstbegrepp - Möjligheter att använda månadsuppgifter i social- och arbetslöshetsförsäkringarna, SOU 2012:47

Handikappförbunden

Handikappförbunden är ett partipolitiskt och religiöst obundet samarbetsorgan för rikstäckande handikappförbund. Vår vision är ett samhälle för alla, där alla människor är delaktiga på lika villkor, oavsett funktionsförmåga. Ett samhälle som tillvaratar människors olikheter och rättigheter, och därför är ett rikt samhälle.

Handikappförbunden representerar 39 medlemsförbund med sammanlagt cirka 450 000 enskilda medlemmar.

Handikappförbunden har följt den parlamentariska socialförsäkringsutredningens arbete med stort intresse.

Vi har också skrivit en underlagsrapport på kommitténs uppdrag – En socialförsäkring för alla, Handikappförbundens förslag till en hållbar socialförsäkring . Vårt interna nätverk för arbetsmarknads- och socialförsäkringsfrågor har löpande diskuterat utredningens arbete. Synpunkter inför detta remissyttrande har hämtats in från våra medlemsförbund och länssamarbeten, varav några också avger egna remissyttranden.

Kommitténs arbete

Den parlamentariska socialförsäkringskommittén har i sina ursprungliga direktiv (dir 2010:48) givits ett mycket brett utredningsuppdrag. Flera grundläggande frågor om de allmänna försäkringarna vid sjukdom och arbetslöshets ska ses över och resultatet av kommitténs arbete kommer vara helt avgörande för försäkringarnas funktionssätt i framtiden. Beroende på utfallet av kommitténs arbete, kan det finnas anledning att definiera förändringarna som ett historiskt paradigmskifte. Kommittén arbetar alltså med centrala delar av den svenska välfärden, och vikten av deras arbete kan inte nog understrykas.

Föreliggande delbetänkande SOU 2012:47 är ett deluppdrag som avgivits i juni 2012 och nu presenterats. Betänkandet bygger till stor del på Månadsuppgiftsutredningens förslag, SOU 2011:40. Månadsuppgiftsutredningens förslag har remissbehandlats, men ännu inte föranlett några beslut. Delbetänkandet om Harmoniserade inkomstbegrepp bygger alltså på en ännu inte fastlagd grund. Delbetänkandet tar heller inte ställning till om månadsuppgifter ska ligga till grund för social- och arbetslöshetsförsäkringarna. I september 2012 gavs kommittén ett tilläggsdirektiv med ytterligare frågor att utreda. Samtidigt förlängdes kommitténs slutredovisning i sin helhet från maj 2013 till januari 2015.

Handikappförbunden är starkt kritiska till att kommitténs uppdrag i sin helhet skjuts fram till 2015. Vi menar att centrala delar av ursprungsdirektiven borde kunnat presenteras enligt ursprunglig tidsplan i maj 2013. Vi hyser en stor oro för att den politiska beslutsprocessen i och med detta i onödan fördröjs. De senaste årens omfattande förändringar i socialförsäkringarna har fått många negativa konsekvenser. Många enskilda har drabbats och fått sin försörjning indragen. De många och snabba förändringarna har också inneburit stora påfrestningar på administrationen och skapat en rättsosäkerhet. Regeringens politik har präglats av "trial and error", förändringar har sjuösatts utan ordentliga förberedelser eller konsekvensanalyser och lyhördheten för att rätta till misstag i efterhand har varit svag. Socialförsäkringarnas funktionssätt är helt centrala i samhället och har en direkt påverkan på arbetsmarknaden och därmed på Sveriges tillväxt och framtida konkurrenskraft. Handikappförbunden är övertygade om att den svenska socialförsäkringen behöver utvecklas för att bli långsiktigt hållbar, den har haft brister under tidigare regeringar och nya brister har skapats under nuvarande regering. Den parlamentariska socialförsäkringskommitténs arbete är därför av oerhörd vikt, inte minst för att skapa ett brett parlamentariskt stöd för de förändringar

som behöver göras. Den politiska beslutsprocessen får inte i onödan fördörja den utvecklingen.

Harmonisering och kompatibilitet, men inte likställning

De allmänna försäkringarna, som utgör grunden för den svenska välfärden, har tillkommit vid olika historiska tidpunkter och fyller olika samhällsfunktioner. Regler och villkor har historiskt sett förändrats och utvecklats över tid, liksom huvudmannaskap och administration. Sammantaget utgör de, som kommittén beskriver "ett socialt kontrakt mellan landets medborgare som gör det möjligt för alla, oavsett risk, att få ett försäkringsskydd vid t.ex. sjukdom. Den har bidragit till minskad fattigdom och ökad jämlikhet."

Att tillägga, så har de allmänna försäkringarna också bidragit till Sveriges höga arbetskraftsdeltagande, genom att skapa förutsättningar för rörlighet och möjligheter till utbildning, föräldraskap med mera.

Mycket av kommitténs arbete grundar sig på möjligheten att harmonisera sjukförsäkringen och arbetslöshetsförsäkringen. Detta är viktigt, det finns mycket att vinna, inte minst administrativt, i att olika delar av försäkringarna harmoniseras.

Handikappförbunden vill ändå för den fortsatta diskussionen understryka de olika försäkringarnas grundläggande syfte. Den första ska ge ett fungerande skydd vid sjukdom, den andra vid arbetslöshet. Förutsättningarna i de situationerna är i grunden olika och de har också konstruerats därefter, baserade på olika försäkringsvillkor, olika utformning av skyddet och olika ersättningar. Vi tror inte på en total harmonisering av de båda försäkringarna, av den enkla anledningen att samhällets krav på de olika försäkringarna måste se olika ut. Det går inte att ställa samma krav på omställning vid sjukdom som vid arbetslöshet.

Handikappförbunden vill däremot understryka behovet av att samstämmighet mellan försäkringarna, att de har en kompatibilitet och kan fungera tillsammans. Det måste helt enkelt fungera bättre att kunna arbeta även när man har en nedsatt arbetsförmåga på grund av sjukdom. Få människor är så pass sjuka att de inte kan jobba alls, och likaså är det få människor som kan arbeta obehindrat utan sjukdom under hela sitt arbetsliv. De allra flesta människor har alltså behov av att kunna kombinera dessa försäkringar.

Betänkandets konkreta innehåll

Handikappförbunden har inte tagit ställning till Månadsuppgiftsutredningens förslag, SOU 2011:40.

Betänkandet om Harmoniserade inkomstbegrepp, SOU 2012:47 presenterar hur månadsuppgiften bör utformas och lämnar förslag till ett harmoniserat inkomstbegrepp, men tar inte ställning till om detta ska göras.

Handikappförbunden vill endast lämna följande synpunkter:

- Ett införande av månadsuppgifter får inte skapa en betungande administration eller innebära nya risker för misstag och felaktiga uppgifter.
- Vi ser positivt på förslaget att insamlade uppgifter ska vara lättillgängliga för den försäkrade.
- Vi ser stora risker med för stor tonvikt vid historiska inkomster. Den som har långa perioder av sjukfrånvaro drabbas hårt, särskilt som det i praktiken sällan sker att man går från fullt arbetsför den ena dagen till helt sjukskriven nästa dag. Många som lever med kroniska sjukdomar, eller sjukdomar som går i skov, måste kunna jobba utifrån sina förutsättningar utan att riskera sin försörjning.
- Garantinivåerna i sjukförsäkringen måste särskilt ses över. De människor som aldrig kan skaffa sig arbetsinkomster måste ges ett ekonomiskt skydd som tryggar en god levnadsstandard.

Handikappförbunden hänvisar för ett fördjupat resonemang och ytterligare förslag, till vår underlagsrapport En socialförsäkring för alla - Handikappförbundens förslag till en hållbar socialförsäkring, som tillställts kommittén i december 2011.

Med vänlig hälsning

Handikappförbunden

Ingrid Burman
Ordförande